

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése
4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

V. évfolyam

2008/3. sz.

A reneszánsz Bibliája – A Biblia reneszánsza

Kiállítás a pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban

2008. március 21. – november 11.

A pannonhalmi Főapátsági Könyvtár „A reneszánsz Bibliája – A Biblia reneszánsza” címmel rendezett kiállítást a klasszicista teremkönyvtárban a Biblia Éve alkalmából. 12 tárló mutatja be a könyvtár gyűjteményében őrzött, különböző korokból származó Bibliákat és bibliai segédkönyveket.

Az első tárlóban a könyvtárban őrzött legkorábbi, Pannonhalmán és Pannonhalma számára készült kézirat, a XVI. század elejéről való, ünnepi evangéliumi szakaszokat tartalmazó Pannonhalmi Evangelistarium látható. Ezután a középkor emlékei következnek: egy kéziratos Biblia a XIII. század első feléből, két evangelistarium-töredék a IX. század elejéről és a XII. századból, továbbá két, a kódexek formavilágát őrző ősnymtatvány 1487-ből és 1495-ből.

Reneszánsz antikva Bibliák következnek: egy német nyelvű, nyomtatott, kézzel színezett metszetekkel díszített, 1507-ben Augsburgban kiadott, és egy latin nyelvű, 1526-ban Lyonban megjelent Biblia. Mellettük két Mainzban 1534-ben és 1556-ban kiadott Erasmus-Biblia és a reformáció korában készült, német nyelvű katolikus! (Mainz, 1534, ford. Johann Dietenberger) és protestáns (Wittenberg, 1543, ford. Luther Márton) fordítás.

Magyar nyelvű Bibliák következnek a XVI-XVII. századból: Sylvester János Újszövetségének 2. kiadása (Bécs, 1574), Heltai Gáspár Új Testamentuma (Kolozsvár, 1561), és Komáromi Csipkés György Magyar Bibliája (Leyden, 1685–1708).

Két tárlóban a legismertebb teljes magyar bibliafordításoknak és fordítóknak állítunk emléket. (A református Károli Gáspárnak (1530 k.–1591) és a katolikus Káldi Györgynek (1573–1634). Az ő fordításaik élnek tovább újabb és újabb átdolgozásban napjainkig. A protestáns fordításokat (Károli Bibliák) az ún. Váradi Biblia (Kolozsvár, 1661), Misztótfalusi Kis Miklós Bibliája (Amsterdam, 1685), egy 1704-ben Kasselben nyomtatott és egy 1966-ban Budapesten kiadott példány képviseli.

A katolikus fordítások közül (Káldi Bibliák) az első kiadás látható, amely Bécsben, 1626-ban jelent meg. Továbbá egy 20. század eleji (Az Ó és Új Szövetségi Szentírás – Budapest, 1915) és a két háború között, a Szent István Társulatnál öt kötetben megjelent kiadás (Újszövetségi Szentírás 1-2. köt. – Budapest, [1927-1928], Ószövetségi Szentírás 1-3. köt. – Budapest, [1930-1932]). Az utóbbiról Erdő Péter bíboros úr így ír a Szent István Könyvklubnak a Biblia Évére megjelent könyvajánló jegyzékének bevezetőjében: „Gyermekkoromban katolikus Bibliát a könyvesboltok nem árultak. Családunknak csak újszövetségi Szentírása volt, mégpedig Soós István páternek a 20. század elején készült fordításában. A templomok előterében idős nének használt egyházi könyveket kínáltak néha, ott lehetett vadászni a háború előtt megjelent ötkötetes Bibliára, amelyet a Szent István Társulat adott ki” (in: <http://www.stephanus.hu/konyvklub.interaktiv/>)

A következő tárló felirata: Segédkönyvek a Biblia tanulmányozásához – Konkordanciák. Egy latin nyelvű, 1714-ben, Bécsben kiadott és két magyar nyelvű! (Kőrösi Bozó Mihály: Az Új Testamentomra mutató tábla – 2. kiad. – Debrecen, 1773; Kőrösi Bozó Mihály: Magyar concordántzia, avagy az Ó- és Új Testamentomra mutató tábla... – Győr, 1788) konkordanciát láthatunk.

EKE HÍRLEVÉL

Egyházi Könyvtárak Egyesülése

4044 Debrecen, Kálvin tér 16.

V. évfolyam

2008/3. sz.

A következő szekrényt a Biblia Polyglotta (London, 1655-1657) két kötete tölti be, mely a Biblia egyes könyveinek eredeti szövegét és legrégibb fordításait tartalmazza egymás mellett. A többnyelvű Bibliának ebben a kiadásában nyolc nyelven olvashatunk egy-egy szentírási szakaszt. (Héber és latin fordítása, latin (Vulgata), görög (Septuaginta) és latin fordítása, szír és latin fordítása, arám (Jonathan-targum), káld parafrázis latin fordításban, szír (kelet-arámi) és latin fordítása, arab és latin fordítása.)

A 10. vitrinben az ősi keresztény egyházak Bibliáiból állítottunk ki néhányat. (1. Kéziratos János-evangélium [etióp] – ? század; 2. Kéziratos Újszövetség [ószláv] – 18. század; 3. Gyulafehérvári psalterium [román nyelvű zsoltároskönyv] – Gyulafehérvár, 1651; 4. Biblia [örmény] – Berlin, 1858; 5. Biblia [szír] – Bécs, 1562.)

Ezek mellett egzotikus nyelvű Biblia-kiadások következnek a 20. századból. (1. [Biblia] [tibeti] – 2. kiadás – Kalkutta, 1972; 2. [Biblia] [kambodzsai (kmer)] – 2. kiadás – Hongkong, 1991; 3. Mabuting balita [tagalog nyelvű Biblia (Fülöp-szigetek)] – Manila, 1993 k.; 4. [Biblia] [kínai nyelvű] – 20. sz.; 5. La Nova Testamento [eszperantó Újszövetség] – London, 1913).

Az utolsó tárlóban a kiváló, először Nyugaton megjelent Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás különböző kiadásai láthatók. A két háború között a Szent István Társulatnál megjelent teljes Szentírás után csak a hetvenes években jelent meg újra a teljes katolikus Szentírás. Békés Gellért bencés és Dalos Patrik oratoriánus szerzetesek jóvoltából 1951-től az Újszövetségi Szentírást már mai magyar nyelven is kézbe vehette az olvasó. A kiállításon látható kiadások közül különösen is érdekes a három 1951-es „kiadás-variáns”. (1. Róma, A Külföldi Magyar Katolikus Akció Kiadása, 1951 Limburg, a Palottinusok nyomdája; 2. Róma, A Külföldi Magyar Katolikus Akció Kiadása, 1951 Limburg, a Palottinusok nyomdája – a Schoeller und Hoesch Kft. Papírgyár, Gernsbach, Baden (Németország) Persia-biblianymot papírján nyomtatva; 3. Kiadási hely és kiadó nélkül [1951] – Limburg, a Palottinusok nyomdája).

Minden érdeklődőt és látogatót szeretettel várunk Pannonhalmára!

Ásványi Ilona

